

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ คือ

๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู จำนวน ๑,๑๗๘ คน ซึ่งใช้วิธีการการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ จำนวน ๒๙๐ คน ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสถิติอ้างอิง คือ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๓๑ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน ๑๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๔๕ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู มีจำนวน ๒๗๓ คน คิดเป็น

ร้อยละ ๙๔.๑๔ และประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพการทำงาน ๑๖ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔๒

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.51$) หลักคุณธรรม ($\bar{X}=4.52$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X}=4.52$) หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.52$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.42$) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=4.42$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑) หลักนิติธรรม พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนภาคบังคับให้กับเด็กทุกคน ได้เรียนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.72 และบริหารกิจการนักเรียนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.50

๒) หลักคุณธรรม พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีและส่งเสริมให้ครูมีความซื่อสัตย์ สุจริต และยึดมั่นในศีลธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.57 และควบคุมดูแลการเงิน พัสดุ อาคารสถานที่และทรัพย์สินอื่น ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.47

๓) หลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลรายงานการดำเนินการและการใช้เงิน ตามระยะเวลาที่สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.55 และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรึกษาฝ่ายบริหารเพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.44

๔) หลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๔.๔๕ และจัดหารายได้จากการบริการของสถานศึกษาตามความเหมาะสมเพื่อเป็นทุนการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๔.๔๐

๕) หลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้ดีและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๔.๕๖ และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานและภาระงานที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๔.๔๙

๖) หลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๔.๔๖ และส่งเสริมให้ครูนำวัสดุที่ใช้แล้วและวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๔.๓๒

๕.๑.๓ เปรียบเทียบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

สมมติฐานที่ ๑ พบว่า ผู้บริหาร และครู มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ผู้บริหาร และครู มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ผู้บริหาร และครู มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ผลการทดลองค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ หลักธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ คือ หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า หลักธรรมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ คือ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม ส่วนหลักความรับผิดชอบมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

๕.๒.๑ การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรณงาม แจ่มนิยม^๑ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ และหลักความคุ้มค่าในการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ โสภณ จันทวงศ์^๒ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

^๑ พรณงาม แจ่มนิยม, “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๒.

^๒ โสภณ จันทวงศ์, “การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕), หน้า (๒).

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ พบว่าการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายหลัก พบว่า ทุกหลักอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก หลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ หลักความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับ พระสุธิตต์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน)^๓ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ครูมีความเห็นต่อหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๑) หลักนิติธรรม ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผลการวิจัยพบว่า โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณงาม แจ่มนิยม^๔ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

๒) หลักคุณธรรม ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผลการวิจัยพบว่า โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ โสภณ จันทวงศ์^๕ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า หลักคุณธรรมในการบริหารการศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

๓) หลักความโปร่งใส ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผลการวิจัย

^๓ พระสุธิตต์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน), “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๓-๙๖.

^๔ พรรณงาม แจ่มนิยม, “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหาร การศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๒.

^๕ พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔ – ๑๔๘.

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พิศสมัย หมกทอง^๖ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๔. หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พระปลัดไพโรจน์ ชาติโร (ศรีเมือง)^๗ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นด้านหลักการมีส่วนร่วมต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก

๕. หลักความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พิศสมัย หมกทอง^๘ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๖. หลักความคุ้มค่า ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ โสภณ จันทวงศ์^๙ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ

^๖ พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔ – ๑๔๘.

^๗ พระปลัดไพโรจน์ ชาติโร (ศรีเมือง), “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๘๗ – ๙๑.

^๘ พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔ – ๑๔๘.

^๙ พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔ – ๑๔๘.

การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า หลักความคุ้มค่าในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

๒) ผู้บริหารควรมีการมาตรการแก้ไขปัญหาความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างจริงจัง

๓) สนับสนุนงบประมาณต่าง ๆ ให้กับทางโรงเรียนเพื่อที่จะได้นำงบประมาณดังกล่าวไปจัดกิจกรรมให้แก่เด็กนักเรียนต่อไปในการจัดหา ปรับปรุง และพัฒนาการทางด้านสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนเพื่อให้ทันสมัยและต้องมีความพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลาที่ต้องการจะนำมาใช้ในการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล หรือตามหลักอิทธิบาท ๔, พรหมวิหาร ๔, สังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

๒) มีการวิจัย การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่นๆ เช่น อายุ ตำแหน่ง เขตพื้นที่ เป็นต้น

๓) ควรศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา